

să fie dezgropate pentru a se bucura de o înmormântare creștinească și de o cruce. S-ar părea totuși să nu fie prea târziu. Întrucât lemnul este de fag, se presupune că a fost adus din Dealul Mărului, pădure din preajma Romanului, în care predomină fagul și-n care se găsesc multe gropi comune sau individuale, după cum mărturiseau oamenii în 1990.

Dar cum Dumnezeu nu a îngăduit ca ferăstrăul să taie această Cruce, nu ne va lăsa nici pe noi să ne uităm martirii.

GROAPA COMUNĂ DE LA DEALUL BALAURULUI

După ce s-a terminat cu săpăturile de la Dealul Mărului, frații Mircea și Traian Tănase nemaiavând ce să filmeze, au părăsit grupul fără să spună vreunui dintre noi ce au de gând să facă în continuare. Auzind discutându-se în timp ce se scoteau scheletele din groapa de la Dealul Mărului, că după terminarea acestei acțiuni ne vom muta la Dealul Balaaurului să dezgropăm și morții de acolo, frații Tănase s-au grăbit să facă ei acest lucru fără sprijinul grupului din care au făcut parte. Este greu de știut cine a avut această idee, dar s-a dovedit ulterior că au fost de rea credință. În acest timp eu eram preocupat de rezolvarea cât mai rapidă a obligațiilor ce le aveam privind trimiterea oaselor la lași, pentru a fi supuse unei expertize medico-legală, ca și de predarea obiectelor găsite în groapă, Procuraturii Militare Bacău, iar seara când ajungeam acasă obosit nu mă mai interesa cititul ziarelor, încât am rămas surprins când am auzit că în România Liberă din 12 octombrie 1990 s-a scris despre descoperirea unei alte gropi comune în județul Neamț, la Dealul Balaaurului.

Dorind să aflu mai multe amănunte, i-am telefonat lui Mircea Tănase pentru a-mi da detalii. Probabil, nefiind bucuros de întrebarea mea mi-a răspuns că în afară de ce este scris în ziar nu mai are nimic de completat. Deși am observat încercarea lui de a se distanța de mine, totuși m-am oferit să-l ajut și eu la săpat. De data aceasta, dorind probabil să încheiem

discuția, îmi spune cu un ton mai hotărât: „Nu, nu-i nevoie, dumneata ocupă-te de Dealul Mărului, iar de Dealul Balaurului mă ocup eu”.

Surprins de un asemenea răspuns și știind că el nu poate săpa, l-am întrebat dacă are cine să-l ajute, răspunsul a fost că are el oamenii lui. La asemenea răspuns nu mai avea rost să mai pun alte întrebări, încât am pus capăt convorbirii. Am aflat mai târziu că au săpat frații Matei din satul apropiat, care, deși au dovedit multă bunăvoință, erau preocupați numai de scoaterea din groapă a oaselor, neștiind să caute prin resturile de îmbrăcăminte eventuale lucruri ce le-ar fi avut victimele asupra lor, după cum ne învățase Livia Dandara la Dealul Mărului.

După îndeplinirea obligațiilor asumate cu ocazia terminării săpăturilor de la Dealul Mărului și dispunând de mai mult timp liber am dorit să văd și eu groapa de la Dealul Balaurului, așa că într-o dimineață am pornit să o caut.

Eram deja informat că pe Dealul Balaurului au avut loc mai multe execuții, motiv pentru care am luat cu mine și un hârleț, cu gândul de a face niște săpături în locurile unde auzisem că au fost împușcați oameni. Îmi dădeam seama că ceea ce voiam eu să fac era ca și cum aș fi căutat un ac în carul cu fân, totuși speram și trebuia încercat. M-am oprit aproximativ în zona unde auzisem că au avut loc execuții și am început să caut acele locuri unde părea că pământul s-ar fi lăsat ca urmare a putrezirii corpurilor, dar toate încercările au fost zadarnice. Ajuns la groapa unde au fost descoperite scheletele celor uciși, am rămas dezamăgit de felul cum s-a lucrat, dar mai ales de lipsa de respect față de cei morți și de scheletele lor, prin împrăștierea în jurul gropii a multor oase, a unor resturi de haine sau nasturi proveniți de la îmbrăcăminte bărbătească, cât și femeiască. Această observație a fost consemnată cu multă îngăduință și de Rodica Palade în săptămânalul 22 din 7 decembrie 1990, când afirmă: „Nu punem la îndoială bunele intenții ale celor ce au decopertat groapa comună de la Dealul Balaurului. Poate doar lipsa de experiență a făcut să fie lăsate pe

marginea gropii, printre frunzele uscate, oase și fragmente de obiecte dezgropate". Dar Rodica Palade a scăpat din vedere că Mircea Tănase a participat la săpăturile de la Dealul Mărului, unde a auzit sfaturile date de Livia Dandara cum trebuie să se lucreze și unde nu a rămas nici un os, cât de mic, în afara gropii și că din partea AFDP-Neamț la Dealul Balaurului a fost numai el, Mircea Tănase, neacceptând pe nimeni să-l ajute.

Au săpat la această groapă frații Matei din Sarata-Dobreni, martori importanți privind crimele ce au fost făcute în această pădure, precum și Pavel Cucu din comuna Bodești, un cetățean dubios, care s-a înscris în PNT-cd și care la alegerile locale din 1992, când reprezenta acest partid în comuna Bodești, a uitat să depună la Primărie listele cu candidații propuși pentru alegerile locale, încât PNT-cd-ul nu a participat la alegerile locale din această comună!

Într-o discuție anterioară avută cu Mircea Tănase, fiind întrebat ce s-a făcut cu oasele descoperite la Dealul Balaurului, mi-s spus că au fost puse la locul lor în groapă. Stând pe marginea gropii, mi-a venit ideea să văd și eu aceste oase, dacă au fost așezate cu grijă sau au fost aruncate la întâmplare. Nefiind astupată decât pe jumătate, am coborât în groapă și am început să dau pământul la o parte pentru a vedea oasele. Spre surprinderea mea nu am găsit nici un semn că oasele ar fi în groapă. După ce m-am convins de lipsa acestora și apropiindu-se seara, am plecat spre casă.

Ajuns acasă, primul lucru pe care l-am făcut a fost să-l caut pe Mircea Tănase și să-i comunic că am fost la Dealul Balaurului și că oasele au dispărut din groapă, rugându-l să-mi spună dacă știe ceva despre ele. În sinea mea nu excludeam posibilitatea ca cei interesați să fi scos oasele din groapă pentru a compromite această acțiune, dar și pentru ca mai târziu să poată fi contestat asasinatul din lipsă de probe. Dar Mircea Tănase, fără a da vreun semn de neliniște îmi spune să fiu calm, că oasele sunt în groapă, că au fost îngropate mai la adâncime și din această cauză nu au fost găsite. Din acel mo-

ment mi-am dat seama că este de rea credință și că nu mai pot avea încredere în spusele lui. Totuși, pentru ca să nu greșesc și să-l învinuiesc pe nedrept, a doua zi am luat iarăși hârlețul și o lopată și m-am dus la Dealul Balaurului, pentru a mai căuta încă o dată oasele în groapă. Am coborât în ea și am început să arunc la suprafață tot pământul ce fusese răscolit cu o zi mai înainte, până am dat de pământul viu (care nu a fost niciodată săpat), convingându-mă iarăși de absența oaselor, dar și de atitudinea incorectă a lui Mircea Tănase, făcându-mă ca pe viitor să nu mai am încredere în spusele lui.

Numai din faptul că-mi cunoștea destul de bine șubrezenia sănătății după atâția ani de pușcărie comunistă, că m-a făcut să mai scot încă o dată pământul din groapă, se poate aprecia calitatea acestui om. M-am gândit că nu-i prea târziu să mă interesez prin sat dacă cineva a văzut când și cine a scos oasele din groapă. În intimitatea mea aveam două bănuieli. Sau le-au scos oamenii din sat pentru a fi îngropate creștinește în cimitirul satului, sau cineva avea interesul să dispară aceste oase. Fiind încă sub influența dispariției acelor oase, nu mi-am putut imagina o altă explicație. Așa că am ascuns hârlețul și lopata în pădure și am plecat spre sat, cu speranța că voi da de urma oaselor.

Mergând prin sat, întrebam pe cei ieșiți în cale ce știu despre dispariția oaselor din groapa din pădure, întrebare la care oamenii rămâneau uimiți, neputând să înțeleagă motivul scoaterii oaselor de la locul lor. După vreo două ore de umblat prin sat și punând aceeași întrebare, speranța că voi da de urma lor a început să-mi dispară. Dar peste puțin timp a trebuit să mă conving că realitatea era altfel de cum mi-o imaginasem eu.

Tocmai când mă îndreptam spre pădure, pentru a-mi lua lucrurile ascunse și să plec spre casă, l-am întâlnit de Grigore Avasiloaie, care mi-a spus că oasele au fost luate și duse la Piatra Neamț. Dorind să aflu mai multe amănunte, l-am rugat să-mi povestească cum au fost luate. Acesta mi-a relatat cum, cu câteva zile în urmă, a venit la el unul din cei doi frați Tănase și l-a rugat să-i dea o perie aspră, fiindu-le necesară la

curățirea oaselor. Le-a dat o perie, iar după ce și-a terminat treaba s-a dus să-și ia peria înapoi și să vadă ce se face cu oasele. A găsit oasele întinse pe un cearșaf, fiind foarte bine curățate de pământ cu ajutorul periei pe care le-o dăduse, apoi au fost învelite în cearșaf și băgate în port-bagajul mașinii lui Traian Tănase, care a plecat cu oasele la Piatra Neamț.

Mult timp frații Mircea și Traian Tănase nu au recunoscut acest lucru, pentru ca apoi fiecare din ei să spună că oasele sunt la celălalt, dar în realitate amândoi fiind de o totală rea-credință. Din informațiile pe care am reușit să le culeg de la oamenii care le-au văzut, un timp oasele au stat la Traian Tănase într-un sac de plastic, aruncat într-o magazie, apoi au fost luate de Mircea Tănase și ținute pe balcon în bătaia soarelui. Or, după ce au fost curățite cu peria de pământul în care stătuseră, apoi expuse la soare timp îndelungat, o expertiză serioasă era greu, dacă nu imposibil de făcut sau orișicine ar fi putut spune că au fost adunate din vreun cimitir.

Din cauza acestor oase, relațiile mele cu Mircea Tănase se vor deteriora, eu susținând că ele trebuie îngropate într-un cimitir, iar cu această ocazie să aibă loc o slujbă religioasă, în timp ce el susținea că nu știe ce a făcut fratele său cu ele. Întrucât nici unul nu recunoștea că ar fi știut ceva despre soarta acelor oase, s-a crezut că au fost aruncate undeva, iar pierderea lor constituia o piedică foarte mare în căutarea de noi mărturii, speranța de a descoperi alte victime.

Așa s-a ajuns ca oamenii din împrejurimi, fie de la Dealul Balaaurului sau Dealul Mărului să spună că, „*era mai bine să lăsăm morții la locul lor și că este păcat să le împrăștiem oasele*”, încât pe ucigași, în loc să se căiască de faptele lor, i-a apucat mila de oasele victimelor pe care le-au făcut.

Trecând într-o seară prin fața casei lui Traian Tănase, voind să mă opresc, îmi spune că dacă nu încetez să mai vorbesc despre oasele de la Dealul Balaaurului, îmi va astupa el gura cu ele. Nu i-am dat nici o atenție, nu mi-am schimbat atitudinea, dar nici el nu mi-a mai spus niciodată nimic, deși

treceam aproape în fiecare zi prin fața casei lui. A încercat probabil o intimidare.

Cu timpul, discuțiile privind gropile comune vor fi tot mai rare, de parcă nu ar fi interesat pe nimeni, pentru ca după 8 ani, Mircea Tănase să încerce să facă lumină în istoria destul de controversată a oaselor de la Dealul Balaurului, publicând în săptămânalul Acțiunea din Piatra Neamț nr. 464 din 12-18 iulie 1997 următorul articol, cu un scurt comentariu al ziaristului Emil Nicolae, pe care îl reproduc integral.

***Parchetul Militar nu știe când și cine a săvârșit crimele
de pe Dealul Balaurului***

Cititorii noștri își amintesc probabil că, în urmă cu câțiva ani (1992-1993), am publicat o serie de interviuri cu martorii care au asistat întâmplător la săvârșirea crimelor de pe Dealul Balaurului, de lângă Piatra Neamț. Toți au plasat evenimentul în jurul anului 1950, de unde rezultă clar că responsabilitatea faptelor cade în sarcina poliției politice a regimului comunist. Concomitent cu investigația noastră, AFDP-Neamț și câteva persoane particulare au inițiat demersurile necesare pentru elucidarea împrejurărilor respective, dar răspunsul Parchetului Militar Bacău a întârziat până zilele trecute, când el ne-a parvenit indirect, prin intermediul d-lui cpt(r) Mircea Tănase. Chiar dacă am accepta ideea că identitatea victimelor nu poate fi stabilită, după cum rezultă din documentul reprodus mai jos, plasarea crimelor în intervalul 1940-1950 e cel puțin paradoxală (le punem tot în seama lui Antonescu?!) și denotă superficialitatea cercetării. Oricum noi nu putem accepta "morală" dubioasă conform căreia morții-s cu ponoasele și vii cu foloasele ... (E.N.)

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL GENERAL

de pe lângă

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Adjunct al Procurorului General

CABINET, Nr. 454/1997

C ă t r e

PREȘEDINȚIA ROMÂNIEI

Domnului Consilier de Stat

Prof.univ.dr.Nicolae Constantinescu

Urmare a corespondenței dumneavoastră nr.7/205/
10.02.1997;

Vă informăm că Parchetul Militar Bacău a fost sesizat de către Asociația Foștilor Deținuți Politici - filiala Piatra Neamț, în legătură cu faptul că, în locul numit „Pădurea Balaurului” de pe raza comunii Dobreni, județul Neamț, s-a găsit o groapă comună din care au fost exhumate șase schelete umane.

Urmare a cercetărilor efectuate pe plan local nu s-a putut stabili identitatea acestora.

În cauză s-a dispus efectuarea unei expertize antropologică medico-legală, asupra scheletelor respective, iar din raportul de expertiză rezultă că scheletele provin de la șase persoane de sex masculin, care au fost împușcate în perioada anilor 1940-1950.

Nu s-a putut stabili nici identitatea persoanelor care au efectuat împușcarea victimelor și chiar dacă s-ar fi reușit acest lucru, este de menționat că în cauză sunt incidente prevederile art. 122 Cp (s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale).

Alăturat înaintăm, în copie xerox, raportul de expertiză medico-legală nr. A9/10971 din 14 octombrie 1996, întocmit în cauză.*

ADJUNCT AL PROCURORULUI GENERAL

ȘEFUL SECȚIEI PARCHETELOR MILITARE

General de divizie magistrat

Mihai Popa Cherecheanu

* Deoarece raportul de expertiză este un document pur tehnic, nu cred că e nevoie să-l reproducem aici.